

Iwona Śniarowska

"Historia parafii i kościoła w Skarżynie", Wojciech Guzewicz, Ełk 2014 : [recenzja]

Civitas et Lex nr 3 (7), 93-96

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE / REVIEWS

IWONA ŚNIAROWSKA

KS. WOJCIECH GUZEWICZ, *HISTORIA PARAFII I KOŚCIOŁA W SKARŻYNIE*, WYDAWNICTWO DIECEZJALNE ADALBERTINUM, ELK 2014, SS. 228

Książka stanowi monografię parafii Skarżyn położonej na terenie północno-wschodniej Polski, w krainie Wielkich Jezior Mazurskich. To obszar obecnego dekanatu Biała Piska i diecezji elckiej. Jej przeszłość sięga jednakże czasów średniowiecza. Najpierw był tu ośrodek protestancki, po II wojnie światowej osiedlili się na tych terenach katolicy. Dla nich w 1989 r. erygowano parafię. W 2014 r. parafia obchodziła zatem 25. rocznicę powstania i był to doskonały moment do pojawienia się pogłębionego studium przyczyn i okoliczności powstania parafii, jej dziejów, działalności duszpasterskiej i społecznej kolejnych proboszczów, form i metod pracy oraz innych zagadnień.

Prezentowana praca jest utrzymana na wysokim poziomie naukowym. Autor jest zasłużonym prasoznawcą, historykiem, regionalistą, teologiem, poetą... W jego dorobku naukowym znaleźć można blisko 600 publikacji, w tym około 60 książek, 200 artykułów naukowych i prawie tyle samo artykułów popularnonaukowych. Resztę stanowią recenzje, przedmowy i wstępy, tłumaczenia, utwory poetyckie itd.¹ Jeśli chodzi o historię parafii, nie jest to pierwsza tego typu książka ks. prof. Wojciecha Guzewicza. Do tej pory ukazały się opracowania dotyczące parafii Mikaszówka (w powiecie augustowskim), parafii Rożyńsk Wielki (w powiecie piskim) oraz parafii Cichy (w powiecie oleckim)².

Publikacja o parafii Skarżyn ukazuje najpierw historię życia tutejszych chrześcijan w czasach, kiedy zamieszkiwali ją głównie ewangelicy, a po strasznych doświadczeniach II wojny światowej – losy przybyłych na te ziemie katolików. Ludność należąca do parafii miała korzenie pruskie, ale też niemieckie i polskie. Z czasem zaczęła dominować język niemiecki, także w świątyni. Było to widoczne zwłaszcza XIX w. i w pierwszej połowie XX w. Nic w tym dziwnego,

---

IWONA ŚNIAROWSKA, nauczycielka języka polskiego w Szkole Podstawowej w Skarżynie; e-mail: iwona.sniarowska@gmail.com

¹ Zob. W. Guzewicz, *Wykaz publikacji ks. prof. dra hab. Wojciecha Guzewicza za lata 1993–2012*, „Studia Elckie” 15(2013), nr 3, s. 419–444.

² W. Guzewicz, *Parafia Mikaszówka 1907–2007*, „Episteme” 61(2007), ss. 224; tenże, *Parafia Rożyńsk Wielki 1958/1982–2008*, Wydawnictwo Diecezjalne Adalbertinum, Elk 2008, ss. 224; tenże, *Parafia Cichy 1952–2009*, Wydawnictwo Diecezjalne Adalbertinum, Elk 2010, ss. 256.

ponieważ cały obszar Mazur pozostawał pod wpływem kultury niemieckiej. Dopiero skutek II wojny światowej i klęski poniesionej przez Niemcy, odpowiedzialne za jej wybuch i skutki, sytuacja uległa radykalnej zmianie. Decyzją wielkich mocarstw, ale też dzięki staraniom wielu Polaków, ziemie te zostały przyłączone do Polski. Jednak zanim zapadły te ustalenia, wielu Mazurów i Warmiaków uciekło z miejsca urodzenia i zamieszkania, obawiając się okrucieństw żołnierzy Armii Czerwonej.

Po 1945 r. w Skarżynie i okolicznych miejscowościach osiedlili się przybysze z różnych stron Polski, przede wszystkim z sąsiednich terenów – ziemi grajewskiej, szczuczynskiej, wąsoskiej i innych. To sprawiło, że miejscową ludność czekał trudny proces integracji. Działania te wspierali duszpasterze, początkowo dojeżdżający ze Szczuczyna, Niedźwiadnej, Rożyńska Wielkiego oraz Drygał. Dopiero w 1958 r. w Skarżynie utworzony został samodzielny wikariat najpierw parafii Drygały (działał kilka miesięcy), a następnie Białej Piskiej. Odtąd można mówić o intensyfikacji życia kościelnego.

Pokaźna część monografii ks. Guzewicza dotyczy jednak – co oczywiste – spraw religijnych. Już w rozdziale pierwszym znajdziemy podrozdział *Powstanie i organizacja parafii w Skarżynie*, bogato ilustrowany fotokopiami pism urzędowych powstałych w tej sprawie w latach 50. i późniejszych. Cały rozdział czwarty poświęcony został życiu religijnemu. Dane zestawione w monografii ukazują parafię okrzeplą, dobrze funkcjonującą, z poważnymi osiągnięciami tak w sferze materialnej, jak i duchowej. Za miernik tych osiągnięć można uznać np. zdolność wiernych do samodzielnego działania. W przypadku parafii Skarżyn apostołstwo świeckich wyrażało się w takich formach organizacyjnych, jak Parafialny Zespół Caritas, Szkolny Zespół Caritas, Żywy Różaniec, Dzieło Nieustannej Nowenny oraz Apostolat Margaretki. Udało się rozbudować także społeczność ministrantów.

Niezwykle interesujący jest rozdział trzeci. Zawiera skrupulatny, profesjonalny opis miejsc kultu, wsparty rycinami i dokumentacją fotograficzną. Z kolei rozdział piąty traktuje o inicjatywach i życiu społecznym parafian. Przedstawiono tu m.in. historię i działalność Szkoły Podstawowej w Skarżynie, Ochotniczej Straży Pożarnej w Skarżynie oraz gospodarkę leśną na tych terenach.

Książkę kończą aneksy, w których zamieszczono biogramy powołanych z parafii, wykazy osób należących m.in. do Żywego Różańca, Apostolatu Margaretka oraz informacje o świętach związanych z odpustami parafii.

Merytorycznie praca jest bez zarzutu. Oczywiście badanie zagadnień rozgrywających się w parafiach musi operować typologiami i porównaniami, jeśli nie ma się zmienić w suche rejestrowanie mnóstwa wydarzeń. Ks. prof. Wojciech Guzewicz tak właśnie postępuje w omawianej książce, dzięki czemu pokazuje problemy, jakie rodziły się w owej historii i ich przejawy. Rozprawa ks. prof. Wojciecha Guzewicza o kościelnych dziejach parafii Skarżyn, oparta na bardzo starannie zebranej i wzorowo wykorzystanej podstawie źródłowej, w sposób istotny uzupełnia stan badań nie tylko nad kościelnymi dziejami parafii i diecezji ełckiej, ale stanowi cenny wkład do badań nad historią Kościoła w Polsce.

Zasady przyjęcia tekstów do druku w czasopiśmie „Civitas et Lex”

1. Prace złożone do Redakcji „Civitas et Lex” nie mogą być wcześniej nigdzie publikowane ani być w tym samym czasie złożone w redakcjach innych wydawnictw.

2. Przed zgłoszeniem artykułu autor powinien upewnić się:

- czy jego praca jest oryginalna?
- czy tytuł pracy odpowiada jej treści?
- czy przedmiot badań i przyczyny ich podjęcia są poprawnie sformułowane?
- czy założenia sformułowane w celu pracy zostały zrealizowane?
- czy prezentowane wyniki są nowe?
- czy język i styl pracy są poprawne?
- czy dobór literatury i źródeł jest wystarczający i adekwatny do problematyki pracy?
- czy wnioski są poprawne i znajdują uzasadnienie w treści i wynikach pracy?
- czy streszczenie jest zredagowane poprawnie?

3. Dostarczone teksty powinny być napisane za pomocą MS Word; sformatowane przy użyciu czcionki Times 12; formatowanie tekstu należy ograniczyć do minimum: wcięcia akapitowe, środkowanie, kursywa.

4. Jeżeli tekst zawiera nietypowe fonty (np. znaki hebrajskie, cyrylicę, grekę, znaki logiczne, matematyczne lub fonetyczne), które nie występują w standardowej instalacji edytora lub środowiska Windows, należy je dołączyć w oddzielnym pliku.

5. Objętość artykułu powinna mieścić się w granicach 25–40 tys. znaków graficznych (ze spacjami i przypisami łącznie).

6. Przypisy należy sporządzić według zasad podanych w załączniku (patrz załącznik „Podstawowe reguły dotyczące przypisów” na stronie internetowej pisma).

7. Do tekstu należy dołączyć angielskie tłumaczenie tytułu, podtytułu, słów kluczowych i streszczenia (ok. 150 słów).

8. Informacje o autorach powinny zawierać następujące dane: imię i nazwisko, stopień i tytuł naukowy, stanowisko, miejsce pracy (Katedra, Instytut, Uczelnia) wraz z dokładnym adresem do korespondencji.

9. Materiały do kolejnych numerów czasopisma przyjmują redaktorzy poszczególnych działów.

Zasady etyczne – zapora „ghostwriting”

1. Jednym z najważniejszych dowodów etycznej postawy autorów prac zgłaszanych do kwartalnika „Civitas et Lex” jest jawność informacji o podmiotach przyczyniających się do powstania ich artykułów (wkład merytoryczny, rzeczowy, finansowy etc.), co jest przejawem nie tylko dobrych obyczajów, ale także społecznej odpowiedzialności.

2. Redakcja zobowiązuje autorów do (a) ujawnienia wkładu osób drugich w powstanie ich pracy – łącznie z podaniem ich afiliacji oraz kontrybucji, tj. informacji, kto jest autorem koncepcji, założeń, metod itp. wykorzystywanych przy przygotowaniu tekstów, a także do (b) podania informacji o źródłach finansowania publikacji, wkładzie instytucji naukowo-badawczych, stowarzyszeń i innych podmiotów („*financial disclosure*”). W przypadku, gdy autorzy nie uczynili tego samodzielnie w swojej pracy, prosimy o wypełnienie i przesłanie, drogą e-mailową w formacie PDF lub listownie na adres Redakcji następującego oświadczenia: „Oświadczenie Autora pracy” (patrz niżej), którego treść zostanie opublikowana wraz z artykułem.

3. Wszelkie wykryte przypadki „*ghostwritingu*” i „*guest authorshipu*” będą demaskowane i dokumentowane, łącznie z powiadomieniem odpowiednich podmiotów (instytucje zatrudniające autorów, towarzystwa naukowe, stowarzyszenia edytorów naukowych itp.).

4. Plik: „Oświadczenie Autora pracy” do pobrania na stronie internetowej pisma.

Zasady recenzowania artykułów naukowych

1. Autorzy, przysyłając artykuł do publikacji w „Civitas et Lex”, wyrażają zgodę na proces recenzji.

2. Procedura recenzowania artykułów jest zgodna z zaleceniami Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (zob. „Dobre praktyki w procedurach recenzyjnych w nauce”, Warszawa 2011).

3. Nadesłane artykuły, o ile spełniają wymogi formalne (zob. „Przygotowanie tekstu” oraz „Podstawowe reguły dotyczące przypisów”), są kierowane do dwóch recenzji: ich pozytywny wynik kwalifikuje pracę do druku, negatywny – skutkuje odmową publikacji. W przypadku, gdy tylko jedna z recenzji jest pozytywna, powoływany jest trzeci recenzent, którego ocena rozstrzyga o możliwości publikacji recenzowanego tekstu. Ostateczną decyzję o druku podejmuje Redaktor Naczelny na podstawie dwóch pozytywnych recenzji danego artykułu.

4. Recenzenci współpracujący z Redakcją to osoby o wysokich kompetencjach naukowych, legitymujące się stopniem doktora habilitowanego (lub doktora w przypadku afiliacji zagranicznej w kraju, w którym nie ma habilitacji). W przypadku tekstów napisanych w językach konferencyjnych co najmniej jeden z recenzentów jest afiliowany w instytucji zagranicznej innej niż narodowość autora pracy.

5. Redakcja przyjmuje model, w którym autor(zy) i recenzenci nie znają swoich tożsamości (tzw. „*double-blind review process*”). Dlatego też nie wymaga się od recenzentów i autorów pisemnej „Deklaracji o braku konfliktu interesów” między nimi. Redakcja przyjmuje zasadę, zgodnie z którą recenzenci i autorzy artykułów nie powinni być afiliowani do tej samej uczelni.

6. Recenzja ma formę pisemną i zawiera jednoznaczny wniosek co do dopuszczenia artykułu do publikacji lub jego odrzucenia. (Plik „Recenzja artykułu zgłoszonego do Civitas et Lex” do pobrania na stronie internetowej pisma). Redakcja dysponuje formularzami recenzji w języku polskim, angielskim i włoskim.

7. Recenzentom nie wolno wykorzystywać wiedzy na temat pracy przed jej publikacją.

8. Autor jest informowany o wyniku dokonanej recenzji, następnie ustosunkowuje się do zawartych w niej uwag.

9. Nazwiska recenzentów poszczególnych artykułów nie są ujawniane. Redakcja podaje do publicznej wiadomości ogólną listę recenzentów współpracujących w danym roku: (a) na stronie internetowej czasopisma oraz (b) w każdym czwartym numerze kwartalnika.